

Luister naar

1.0x

00:00

00:00

Er is wel degelijk hoop voor het Midden-Oosten, blijkt uit de bekering van duizenden moslimextremisten

ACHTERGROND Het grootste bekeringsfenomeen in het Midden-Oosten sinds de eerste eeuw daagt ons uit om beter na te denken over de kracht van goedheid en relaties leggen naar de ander, zelfs als dat de vijand is. 'In de moskee was er verbazing en zorg over het aantal bekeringen tot het christendom'.

Jan van Benthem

vrijdag 22 december 2023 om 17:00 aangepast 23 seconden geleden

De tentkerk die Hamdu (in wit, zelf een bekeerde moslim) heeft opgezet voor bekeerde vluchtelingen in het kamp Washi Kani in Syrië.

beeld Free Burma Rangers,
David Eubank

▸ AMSTERDAM

‘Oh man, het heeft mij ook enorm geraakt en veranderd.’ ‘Het’, dat is het fenomeen dat tienduizenden moslimextremisten in de landen waar Al-Qaida en ISIS tekeer zijn gegaan, zich hebben bekeerd tot het christendom. ‘Als de verhalen kloppen, is dit de grootste bekeringsgolf in de Levant richting het christendom sinds de eerste eeuw’, zegt Scott Gustafson, die de verhalen erover heeft onderzocht.

Hij woonde en werkte samen met zijn vrouw Lindsay in de Jordaanse hoofdstad Amman, toen in 2011 de eerste geruchten erover rondgingen. ‘Dat was tijdens het begin van de Syrische burgeroorlog, waarin er veel vluchtelingen naar Beiroet in Libanon, Amman en het noorden van Jordanië en Irak kwamen. In 2012 begonnen we ook dergelijke verhalen te horen van kerken en hulporganisaties in deze landen.’

Het werd voor Gustafson het begin van een jarenlange zoektocht naar de achtergronden van deze radicale omwenteling en wat die niet alleen betekent voor de kerken, maar ook voor westerse landen in hun - vooral militaire - bestrijding van het extremistische geweld. Na zijn terugkeer naar de Verenigde Staten in 2012 reisde hij vier tot vijf keer per jaar terug om met bekeerde extremistische moslims te spreken, maar ook met voorgangers, imams en hulporganisaties.

Sommigen wilden er niet van horen. ‘Een van de interessantste gesprekken was met een sjeik, die stelde dat er wel bekeringen waren in Europa, maar zeker niet in zijn land. Hij nam me mee naar de moskee waarvan hij de leider was. Daar was een studiegroep die erg nieuwsgierig bleek naar de redenen waarom mensen zich zouden willen bekeren – en er verbaasd en bezorgd over was.’

nauwelijks bekend

Het ‘fascinerende fenomeen’ zoals Gustafson het omschrijft, was tot dan toe nauwelijks onderzocht. Soms dook het op, zoals in de brief van de Amerikaanse tak van Jubilee Campaign in januari 2019 aan de toenmalige Amerikaanse president Trump. In die brief, die oproept om de Amerikaanse troepen niet uit Syrië terug te trekken, wordt gesproken van ‘21.000 nieuwe moslimbekeerlingen tot het christendom’ die toen al in dit gebied leefden.

‘Ik heb het nagetrokken’, zegt Gustafson in het gesprek na zijn promotie aan de Vrije Universiteit op basis van zijn studie naar de bekeringen en de achtergronden daarvan. ‘In totaal zijn er in de Levant tussen 2015 en nu 46.000 bekeringen gemeld van vaak radicale

moslims naar het christendom. Dat is op basis van gegevens van 110 kerkgenootschappen in dit gebied.'

Lees verder na de foto

*Scott Gustafson op de Vrije Universiteit -
beeld nd*

**U zegt dat de kerken in de Levant
bekerings 'begonnen te zien'. Was dat
niet hun doel?**

'De kerken schuwden evangelisatie niet, maar het was steeds gecombineerd met onvoorwaardelijk hulp bieden. Ik heb 52 diepgaande gesprekken gehad, waarvan de helft met gederadicaliseerde moslims. Het patroon was telkens hetzelfde. Het gaat om mensen die traumatische ervaringen hebben gehad, moesten vluchten en toen in aanraking kwamen met christenen die hun hulp boden. De meesten van hen hadden nog nooit een christen ontmoet.

De vriendelijkheid van deze christenen riep bij hen de vraag op: waarom doen jullie dit? Het ging niet zozeer om wat ze kregen, maar vooral om de aandacht daarachter voor de mensen zelf.

Een ander terugkerend patroon is dat 83 procent van de ondervraagden vertelde over een droom die ze tijdens hun vlucht hadden gehad, waarin ze een man zagen die hen riep.

Maar in de ontmoeting met deze mensen veranderden ook de christenen zelf. Tijdens mijn onderzoek zei bijvoorbeeld een christelijke voorganger: "Ik mocht de Syriërs niet en wilde ze niet in mijn kerk zien. Maar nu breekt mijn hart als ik zie wat er met hen gebeurt"

Verhaal gaat verder onder de kadertekst.

Fatima en de man die haar riep

‘Een van de kenmerkende verhalen is dat van een vrouw, ik noem haar nu Fatima, die in door ISIS bestuurd gebied leefde en de ideologie van ISIS deelde. Tot het geweld haar gezin bereikte. Haar man werd gedood en zij vluchtte met haar kinderen door de bergen naar een buurland. Onderweg had ze herhaaldelijk een droom van een man die in witte kleren op het water stond en haar riep.

Toen ze in een vluchtelingenkamp kwam, hoorde ze van christelijke hulpverleners die daar voedsel uitdeelden. Ze ging erheen en uiteindelijk durfde ze haar verhaal aan hen te vertellen, en ook dat ze in de droom telkens wegzonk als ze naar die man toe wilde gaan. Ze kende de Bijbel niet en wist niet wat het betekende. De hulpverleners lieten haar toen het verhaal van Petrus zien en ze besepte dat die man Jezus was. In de jaren erna raakte ze steeds verder betrokken bij deze groep christenen en ze ziet zich nu als deel van die gemeenschap.

Daarmee begint het, bij het aanbod van emotionele ruimte en concrete daden van hulp, die een gevoel van zorg uitstralen en een alternatieve gemeenschap bieden tegenover vijandige cultuur waar de mensen eerst deel van waren.’

Nu is in de cultuur breken met het islamitische geloof een enorme stap en ook een breuk met familie en anderen. Wat is de belangrijkste reden om dat te doen?

‘Er zijn veel redenen. Maar veel mensen hebben ook hun familie verloren. Ze sprak ik een vrouw die vrijwel haar hele familie zag omkomen door een Syrisch bombardement. Anderen zagen onthoofdingen van naaste familieleden, hun echtgenoot of ouders en dat leidde ertoe dat ze gingen twijfelen aan hun geloof. Alles in hun leven stond op losse schroeven.

Ze dachten dat de christenen zouden handelen als vijanden, want zo werkte het in hun wereld.

Twee dingen vooral speelden een rol bij hun bekering tot het christendom. Eerst hun eigen openheid om tot een andere gemeenschap te gaan behoren en daarnaast de

verrassende, vriendelijke daden van christenen, die ze niet verwachtten. Ze dachten dat die zouden handelen als vijanden, want zo werkte het in hun wereld.'

Wat zegt dit voor ons, als westerse landen in de strijd tegen extremistische en terroristische groepen?

'Er zijn al jaren studies die aantonen dat vergeldingsacties vooral nog meer extremisme oproepen. Ook pragmatisch gezien werken die dus vaak niet. 'Zachte methodes' kunnen op de langere duur sterker zijn, met meer permanente resultaten. Daarin kunnen ook westerse regeringen leren van de creatieve aanpak door kerken in de Levant, waarin aandacht en het bieden van een nieuwe gemeenschap centraal staan. Dat toepassen zou een belangrijk experiment zijn.

Wat zou er bijvoorbeeld gebeurd zijn als de VS in Afghanistan, of Israël in de Gazastrook, even veel geld zouden hebben geïnvesteerd in scholen en ontwikkeling als in militaire acties en vernietiging?'

Wat is op basis van dit alles uw persoonlijke boodschap?

'Op persoonlijk niveau moeten we ons afvragen hoe het in ons eigen hart staat met de houding ten opzichte van 'andere' groepen. We kunnen wel wijzen op politici als Wilders of Trump, maar hoe staat het met onszelf? Nodigen wij wel eens iemand uit een totaal andere groep uit, al is het maar voor een kop koffie? Je zou er zelf weleens door veranderd kunnen worden.

Het heeft mij ook enorm geraakt en veranderd. Het zorgde voor een gevoel van compassie voor mensen die mijn kerk in de VS tot de anderen zou rekenen of als vijanden zou zien.

Deze ontwikkeling zet allerlei zaken in het Midden-Oosten in een ander perspectief. Er is hoop door wat er in die kleine christelijke gemeenschappen gebeurt.'

De ultieme andere veranderen

Scott Gustafson kon zijn onderzoek 'Reshape the Ultimate Other' – het veranderen van de ultieme andere - met steun van de EU uitvoeren als onderdeel van het project Extreme Beliefs aan de Faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Daarvoor had Gustafson, missioloog en adviseur van diverse religieuze

en andere organisaties, van het Internationale baptistische studiecentrum in Amsterdam geleerd dat 'wetenschap ook een vorm van eredienst kan zijn'. Hij en zijn vrouw wonen in Grand Rapids, Michigan in de VS.

 [Mail de redactie](#) ▾